

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:

№ 53

2025-yil “29” 04

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

Dj. Sultanov

“29” 04 2025-yil

“BIZNES JARAYONLARNI BOSHQARISH”

Fanining

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400000 –	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 –	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60412800–	Elektron tijorat

TOSHKENT 2025

Fan/modul kodi FIMA16MKB Bakalavriat		O'quv yili 2025-2026	Semestr 6	ECTS- KREDIT 6
Fan/modul kodi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soati 5
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Biznes jarayonlarni boshqarish	72	108	180
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – Fanni o'qitishdan maqsad talabalarga biznes sohasida nazariy bilim va ko'nikmalarni o'rgatish va ularning amaliy ko'nikmalarini oshirishga o'rgatishdir. Fanning vazifasi –axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiy hodisa va jarayonlarga metodologik yondashish hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu: Kursga kirish. Biznes jarayonlarini boshqarish va tashkilotning strategik maqsad va vazifalari bilan bog'liqligi. Talabalarni Signavio jarayonini modellashtirish vositasi bilan tanishtirish. 2-mavzu: Biznes jarayonlarini boshqarishning tashkiliy tushunchalari, yondashuvlari va metodologiyalari (1-qism). Tadbirkorlik va kichik biznesni boshqarish tushunchasi. Tadbirkorlik turlari va kichik biznesni boshqarish. Signavio bilan modellashtirish (asosiy modellashtirish). 3-mavzu: Biznes jarayonlarini boshqarishning tashkiliy tushunchalari, yondashuvlari va metodologiyalari. (2-qism) Biznes-rejani maqsad va vazifalari. Biznes-rejani qanday yozish kerak. Biznes-rejani ishlab chiqish, uning tarkibiy qismlari va ularning mazmuni. 4-mavzu: Biznes jarayonlarini boshqarishning tashkiliy tushunchalari, yondashuvlari va metodologiyalari. (3-qism) Tadbirkorlikni ro'yxatga olish, tartibga solish va nazorat qilishning huquqiy asoslari. 5-mavzu: Biznes jarayonlarini modellashtirish, BPMN modellashtirish darajasi. (1-qism) Oddiy buyurtma jarayoni; istisnolar va yakuniy holatlar; faoliyat; pastki jarayonlar; jarayon darajasi va ierarxik uslub; parallel bo'linish va qo'shilish; hamkorlik va qora quti hovuzlari; trigger hodisalari va jarayon misoli; yuqori darajadagi diagramma.			

6-mavzu: Biznes jarayonlarini modellashtirish, BPMN modellashtirish darajasi. (2-qism)

Palitra; Faoliyat; Vazifa; Qo'llanma va foydalanuvchi vazifasi; Ssenariy va xizmat vazifasi; Biznes qoidalari vazifasi; Subprocess; Subprocess start voqealari; Parallel blok va maxsus kichik jarayon.

7-mavzu: Biznes jarayonlari arxitekturasi va qiymat yaratish (1-qism)

BPA, ko'rish, missiya, maqsadlar, vazifalar, strategiyalar, texnologiyalar, odamlar, mahsulotlar va xizmatlar kabi elementlar o'rtasidagi munosabatlar.

8-mavzu: Biznes jarayonlari arxitekturasi va qiymat yaratish. (2-qism)

Loyihalashtirilgan biznes jarayonlari arxitekturasi modellarini: qiymatga yo'naltirilgan yondashuv, funktsional yondashuv, mijozga yo'naltirilgan yondashuv, sanoat yondashuvi.

9-mavzu: Biznes jarayonlarini loyihalashda eng yaxshi amaliyotlar.

Biznesni o'zgartirish va samaradorlik; biznesga tashqi ta'sir; biznesdagi kadrlarni almashtirish; "qora quti" usuli; eng yaxshi BPM vositasi

10-mavzu: Tejamkor ishlab chiqarish metodologiyasi, jarayonni takomillashtirish.

Jarayonni optimallashtirish, resurslarni tejash va yo'qotishlarni bartaraf etish. Agile loyiha boshqaruvi.

11-mavzu: Rasmiy modellashtirishga kirish. Petri to'rlari (1-qism)

Mavjud resurslarni taqsimlash jarayoni, resurslarni samarali taqsimlash, risklarni boshqarish istiqbollari. Petri Nets yordamida modellashtirish. Juftlangan vazifalar.

12-mavzu: Rasmiy modellashtirishga kirish. Petri tarmoqlari (2-qism)

Optimallashtirish, ishlash, xarajatlarni kamaytirish, to'siqlarni aniqlash, vaqt va resurs xarajatlarini baholash, samaradorlik ko'rsatkichlarini kuzatish. Signavio-da Petri tarmoqlari bilan modellashtirish. Juftlik vazifalari.

13-mavzu: Biznes jarayonlarida marketing.

Marketing, uning tushunchasi, tamoyillari va turlari. Bozorni o'rganish, mahsulotni ishlab chiqish, maqsadli auditoriyani aniqlash, marketing strategiyasini yaratish, reklama kompaniyalarini o'tkazish.

14-mavzu: Biznes jarayonlarida moliyaviy menejment.

Pul resurslarini boshqarish jarayoni, rejalashtirish, tashkil etish, nazorat qilish, byudjetni tahlil qilish.

15-mavzu: BPM texnologiyasi.

BPM texnologiyalari kontseptsiyasi, BPM tizimlari nima; asosiy, yordamchi, rivojlanish, boshqaruv.

16-mavzu. BPMS.

Dasturiy mahsulotning mohiyati, korxonaning biznes jarayonlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, nazorat, sotish jarayoni, mijozlarni qo'llab-quvvatlash jarayoni, ta'minotni boshqarish jarayoni, biznes jarayonlarini qayta qurish.

17-mavzu. Biznes jarayonlarini avtomatlashtirish.

Dasturiy ta'minot; CRM, ERP, SAP; logistika, marketing, buxgalteriya hisobi, boshqaruv apparati.

18-mavzu. O'zgarishlarni boshqarish, sifat, olti Sigma va BPM kelajagi.
Olti sigma metodologiyasi; 6 Sigma tejamkor ishlab chiqarish; DMAIC:
Mavjud jarayonlarni optimallashtirish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Biznes jarayonlarini boshqarish va tashkilotning strategik maqsad va vazifalari bilan bog'liqligi.

3. Biznes-rejaning maqsad va vazifalari.

4. Jarayonlarni optimallashtirish va qayta loyihalash.

5. Biznes jarayonlarini modellashtirish, BPMN modellashtirish darajasi. BPMN modellashtirish darajasi.

6. Biznes jarayonlari arxitekturasi va qiymat yaratish.

7. Loyihalashtirilgan biznes jarayonlari arxitekturasining modellari.

8. Biznes jarayonlarini loyihalash bo'yicha eng yaxshi amaliyotlar.

9. Tejamkor ishlab chiqarish metodologiyasi, jarayonni takomillashtirish.

10. Resurslarni taqsimlash va imkoniyatlar, ishlashni tahlil qilish. Petri Tarmog'i.

11. Optimallashtirish, ishlash, xarajatlarni kamaytirish.

12. BPM texnologiyasi.

13. BPMS. Dasturiy mahsulotning mohiyati, korxonaning biznes jarayonlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, nazorat.

14. Biznes jarayonlarini avtomatlashtirish.

15. O'zgarishlarni boshqarish, sifat, olti sigma va BPM kelajagi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem. guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar mavzulari O'zgarishlarni boshqarish fanidan mustaqil ish

1. Biznes jarayonlarini boshqarish va tashkilotning strategik maqsadlariga ta'siri

2. Signavio vositasi bilan tanishuv va asosiy modellashtirish amaliyoti

3. Biznes jarayonlarini boshqarish yondashuvlari va metodologiyalari

4. Kichik biznes va tadbirkorlikni boshqarish: turlari va xususiyatlari

5. Biznes-reja: tuzilmasi, maqsadi va amaliy yozish uslubi

6. Tadbirkorlikni ro'yxatdan o'tkazish va huquqiy tartibga solish asoslari

7. Oddiy buyurtma jarayonini BPMN vositasida modellashtirish

8. Jarayon ierarxiyasi va yuqori darajadagi diagrammalar

9. Faoliyat, trigger hodisalar, parallellik va yakuniy holatlar modellashtirishda
10. BPMN elementlari: palitra, vazifalar, foydalanuvchi va servis rollari
11. Subprocesslar va kichik jarayonlar: boshlanish va yakunlanish holatlari
12. Jarayonlar arxitekturasi va qiymat yaratish: strategik yondashuv
13. Qiymatga yo'naltirilgan va mijozga yo'naltirilgan arxitektura modellari
14. BPA vositasi yordamida tashkilotning vazifalari va strategiyalarini tahlil qilish
15. Eng yaxshi BPM amaliyotlari: "qora quti" yondashuvi va tashqi ta'sir
16. Jarayonni takomillashtirish va Agile metodologiyasi asoslari
17. Rasmiy modellashtirish: Petri to'rlari va resurs taqsimoti
18. Samaradorlik tahlili va vaqt xarajatlarini baholash
19. Signavio-da Petri to'rlari asosida jarayonni modellashtirish amaliyoti
20. Marketing va biznes jarayonlaridagi o'zaro bog'liqlik
21. Mijozga yo'naltirilgan marketing jarayonlarini modellashtirish
22. Moliyaviy menejment: byudjet tuzish va monitoring qilish
23. BPM texnologiyalarining zamonaviy roli va tizimlar tahlili
24. BPMS: avtomatlashtirilgan jarayonlar va ularning ustunliklari
25. CRM va ERP tizimlari bilan biznes jarayonlarini integratsiyalash
26. SAP platformasida logistika va hisob jarayonlarini boshqarish
27. Biznes jarayonlarini avtomatlashtirish: real amaliyotlar misolida
28. O'zgarishlarni boshqarish: rejalashtirish va nazorat qilish mexanizmlari
29. Sifat menejmenti va uzluksiz takomillik tamoyillari
30. Olti sigma (6 Sigma) metodologiyasi: nazariya va amaliy qo'llash
31. DMAIC modeli: har bir bosqichda qo'llaniladigan tahlil usullari
32. Mahsulot xizmatlari va jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlik
33. Innovatsion jarayonlar va raqamli transformatsiyaning ta'siri
34. Ichki va tashqi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik mexanizmlari
35. Mijozlarni qo'llab-quvvatlash jarayonlarini optimallashtirish
36. Savdo jarayonlarining xaridor qadriyatlarini bilan uyg'unligi
37. Ta'minot zanjiri jarayonlarini tahlil qilish va modellashtirish
38. Resurslarni tejash va yo'qotishlarni kamaytirish bo'yicha strategiyalar
39. Buxgalteriya hisobi jarayonlarini raqamlashtirish va BPM orqali boshqarish
40. BPM sohasining kelajagi: sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va IoT integratsiyasi

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yidagi talablar qo'yiladi. Talaba: - biznes jarayonlari, biznes jarayoni qiymati, takomillashtirish, reinjining va ish jarayoni tushunchalarini aniqlash va tavsiflash imkonini berish haqida tasavvurga ega bo'lishi; - jarayonni takomillashtirish va biznes-jarayonlarni boshqarish texnologiyalari tashkilotning biznes maqsadlariga erishishga qanday hissa qo'shishini tahlil qilish imkoniyatini berish; - tashkilotni uning biznes jarayonlari nuqtai nazaridan kontseptsiyalash va bu biznes jarayonlar uning umumiy strategiyasiga qanday mos kelishini ko'rsatishga imkon berish va ulardan foydalana olishi; - elektron tijorat jarayonlarini boshqarish faoliyatini tashkil etishning psixologik va ijtimoiy masalalarini qo'llash ko'nikmalari; - jarayonni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirishga qaratilgan tashkilotda biznes jarayonlarini aniqlash, tahlil qilish, modellashtirish va loyihalash uchun tegishli usullar, vositalar va usullarni qo'llash haqida malakalariga ega bo'lishlari kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologilari va metodlari: • Ma'ruzalar; • Interfaol keys-stadilar; • Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni qilish; • Individual loyixalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talabalar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalari to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushoxada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
Asosiy adabiyotlar	
	1. International Technical Support Org., Business Process Management Design Guide: Using IBM Business Process Management. April 2015.
	2. International Handbooks of Information Systems; Series Editor: Peter Bernus, Jasek Blazewicz, Gunter J.Schmidt, Michael J.Shaw; https://www.springer.com/series/3795
	Qo'shimcha adabiyotlar 1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahriri. T., "O'zbekiston", 2023. 2. Cusumano and Selby. Microsoft® Secrets. Preface, pp. v-xvi; chapters 1-3, 6.

	3. Gawer, Annabelle, and Michael Cusumano. Platform Leadership. Boston, MA: Harvard Business School Press, 2002, pp. 134-162. ISBN: 1578515149. 4. Cengage Learning Technology, first edn. This is an electronic book based on Satzinger, J, Jackson RB and Burd, SD 2015, Systems Analysis and Design in a Changing World, 7th edn., Cengage Learning Course Technology. 5. Scheepers, H (ed.) 2015, INF20003 Requirement Analysis Modelling. 6. Moore, Geoffrey. Crossing the Chasm: Marketing and Selling High-Tech Products to Mainstream Customers. Revised ed. New York, NY: HarperBusiness, 1999. ISBN: 0887307175.
	Axborot manbalar 1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. https://my.gov.uz-Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali 3. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi 4. www.economist.com 5. https://www.open.edu.au/subjects/swinburne-university-of-technology-business-process-management-swi-inf30005
7.	O‘quv dasturi universitet Kengashining 2025-yil “<u>29.04.</u>” dagi <u>8/9(750/751)</u> -sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun ma’sullar: Ismoilova G.F - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, “Menejment va marketing” kafedrasini mudiri, i.f.n., doston Djalalov J.M. - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, “Menejment va marketing” katta o‘qituvchisi
9.	Taqrizchilar: Allayorov SH.A – Toshkent Moliya Instituti “Menejment va marketing” kafedrasini mudiri DSc Shakarov Q.A – TATU “Menejment va marketing” kafedrasini v.b.professori, i.f.n

